

XXII.

Mileta Radojković javlja iz Jagodine Milošu 3. febr. 1833. u prijemu Miloševog pisma kako da postupi u prizreniju drumova i čuprija po podignuvšim se krajevima.

Drž. Arh. moja bel. 334.

XXIII.

Mileta Radojković javlja 12 apr. 1833. iz monastira Sv. Petke Milošu da je ispraćujući čestitog vezira našao u Aleksincu 4 kmeta iz banske naije, iz Jošanicu i kazao im šta je Miloš naložio: da se prođu bune za neko vreme, u protivnom neće ih pomoći. Isprati kmetove da vraćaju ljude od bune, jer su se, vele kmetovi, ljudi već digli. Svrati i u manastir Sv. Petku i tu prizove nekoliko crnorečkih kmetova i njima isto to kaže kao i Banjčanima i odmah ih ispratio da kažu narodu da se ne bune. Rekoše mu da su Turci odzvali Miletu iz Krivog Vira u Zaičar, dalje da su subaše sve doznali o ovoj buni. Ako bi kojeg od naših Turci uzeli na oko rekao je da takav beži ovamo na našu stranu.

Drž. Arh. moja bel. 335.

XXIV.

Stefan Nedeljković šalje Milošu, po njegovom nalogu, »sve fišekdzije iz Jagodine i one koji znadu fišece praviti, koji čislom 12 ima i svi dolaze tamo«... 2. maja 1833. u Jagodini.

Drž. Arh. moja bel. 338.

XXV.

Stefan Nedeljković javlja Milošu iz Jagodine 3. maja 1833. da je po nalogu išao juče u Paraćin za opremiti top u Kraguevac ako ga budu Paraćinci iz šanca ondašnjeg ukrali. Hteli su mnogo puta da ga ukradu ali im nije pošlo za rukom. Turci ispratili areme u Niš a oni sami ostali u Paraćinu i svaku moć zatvaraju vrata od šanca noćivajući u šancu. Da ga ne bi Turci sami ukrali pa odneli u Čupriju ili gde na drugu stranu Stefan je naredio Paraćincima da paze. A ako hoće, da top ašičare uzmemo to će odmah biti, jer je Turaka oko 10 u šancu i daće top bez jedne reči.

Drž. Arh. moja bel. 339.

XXVI.

Stefan Nedeljković šalje 6. maja 1833. Milošu iz Jagodine »ona top paraćinski na kolima«.

Drž. Arh. moja bel. 240.

E. J. Cvetić.

JEDNO BIBLIOGRAFSKO PITANJE.

Za vrijeme prve austrijske okupacije u Dalmaciji od godine 1797. do 1805. uz vojničkog namjesnika generala M. Rukavinu upravljao je civilnim poslovima vladin komesar grof F. N. Carnea-Steffaneo do g. 1802. Dolaskom Francuza u Dalmaciju Carnea-Steffaneo preseli se u Beč, ne znamo po radi kojih uzroka. Za vrijeme njegova boravka među nama na njegovim putovanjima po Dalmaciji i kao činovnik u Zadru, imao je prilike upoznati se nekim našim ljudima u pokrajini, s kojima je kasnije bio u dopisivanju iz Beča. Među tim ličnostima ubrajamo osobito nadbiskupa Luigia Skakoca Trogirana, koji je kao biskup proživio 10 godina na Jonskim otocima, te se g. 1826. povratio u svoj rodni grad. Iz 15 talijanskih pisama grofa Carnea-Steffanea upravljenih biskupu, koja su nam se sačuvala u domaćoj zbirci, doznaje se, da se je grof mnogo bavio povješću, numizmatikom i sakupljanjem knjiga. U jednom pismu od g. 1819. dok je biskup još bio u Zante (Zacynthus) javlja mu: »Veći dio dana provodim u mojoj biblioteci, a to su najljepši časovi moга života. Ova moja biblioteka sakupljena velikim marom i troškom broji danas preko

15.000 (petnaest hiljada) svezaka, dijelom sakupljenih prigodom mojih komisija po Vašim stranama (u Dalmaciji), a dijelom po drugim krajevima«. Nijesu bile prošle ni tri godine, već mu u siječnju 1822. opet javlja, da mu biblioteka sada broji 18 hiljada svezaka, što je Skakoc na ova pisma odgovarao nije nam poznato; jedino znamo, da mu je više puta šiljao iz Grčke pune kutijice grčkoga starinskoga novca, te ga pomoću svog tajnika fratara Agića izvješćivao o životu i nekim rukopisima Lelija Lampridija Cerve, glasovitoga Dubrovčanina.

Zanimljivo bi bilo znati koje je sve blago odnio iz Dalmacije taj austrijski komesar. Mi priznajemo, da će on biti mnogo toga kupio, ali bit će valjda i još više aprofitirao od neznanja naših ljudi po varošima i po gradovima, koji nijesu znali vrijednost knjiga, pa mu ih poklanjali, ili ih je nabavljao z amale novce. Poradi toga molimo sve zanimanike i ljubitelje knjiga, da nam poradi općeg interesa putem ove naše smotre jave, ako je komu poznato, što se dogodilo s onom bibliotekom u Beču. Budući da je evo prošlo upravo sto godina od onih događaja, ne znamo, jeli grof imao potomaka, ili je biblioteka

dospjela u druge ruke. Grof je dobro znao talijanski jezik, a njemački valjda još i bolje. Ipak ne znamo, odkuda je bio rodom. Sudeći po imenima, mogao je biti talijanskog porijekla. Stanovao je u jednoj palači u ulici Jaegerzeil blizu Pratera, odakle je promatrao sa svog prozora kretanje kola i svjetine po Prateru. Kao carski čovjek bez dvojbe je obnašao neku čast, bio u neprestanom dodiru carskim dvorom i jako dobro informiran o svemu što se događalo u Burgu: o putovanjima tolikih nadvojvoda, o posjetima stranih vladara, o bolesti pojedinih

članova carske kuće i o intimnom životu ondašnjeg cara Franza I.; riječju, bio je tamo domaći.

Ovdje se ne radi ni o čemu drugomu nego o jednoj informativnoj vijesti, da se naši krugovi do prigode mogu njom okoristiti i eventualno potražiti onu biblioteku i korespondenciju za vrijeme prve austrijske okupacije Dalmacije, jer je stvar očito vrijedna pažnje. Ili je možda nakon smrti Carnea-Steffanea ona biblioteka prešla u dvoršku? To bi se dalo naslućivati.

R. Slade šilović.

ČETIRI PISMA IVANA pl. KUKULJEVIĆA SAKCINSKOGA.

Priopćio Julije Kempf.

Ugledna grofovska porodica Jankovića Daruvarskih, nekoć i velikih župana požeških (u XVIII. stoljeću Antun, u XIX. Julije), istakla se često pored zasluga u državnim službama i osjećajima blagohotnosti na djelu, kad je trebalo zaštititi i promicati narodne kulturne potrebe Hrvata i Srba. O tom imamo nebrojenih dokaza na području bogoštovlja i narodne prosvjete nesamo širom teritorija njihovih velikih slavonskih dobara, već i kod mnogih kulturnih institucija cijele naše otadžbine Hrvatske. Najjače se u tom smjeru istakao Julije grof Janković nizom decenija od 1848. sve do osamdesetih godina prošloga stoljeća, dok nijesu njegova bogata i prostrana vlasteostva u Slavoniji (Daruvar, Pakrac, Sirač, Stražeman) dobrovoljnom prodajom i parcelacijama došla u tuđe ruke.

Od dviju kćeri, jedinih odvjetaka Julija grofa Jankovića, bila je starija kći Marija udata za Belu pl. Adamovića, vlastelina u Voćinu, pa je sve do svoje smrti (30. X. 1918.) živjela na imanju u Slat. Drenovcu. Ona se dala u mlađim godinama na privatne studije o historičkoj prošlosti porodičnih imanja. Osobito ju zanimala genealogija sviču porodica, koje su već starinom bile u veza-ma s porodicom Jankovića. Poradi toga lijepoga revnovanja imala je Marija pl. Adamović rođ. grofica Janković mnoge veze s historičarima, tražeći od njih savjeta i uputa za svoje studije. Tako je došla posredovanjem svoga oca i do korespondencije s našim velikim povjesničarom Ivanom Kukuljevićem, koji je ujedno bio dobar znanac s Julijem grofom Jankovićem.

Među porodičnim spisima u Slat. Drenovcu nađena su četiri izvorna pisma našega I. Kukuljevića, što ih je pisao par godina prije svoje smrti († dne 1. kolovoza 1889.) iz Zagreba i Puhakovca Juliju grofu

Jankoviću, dotično i njegovoj kćerki Mariji pl. Adamović.

Priopćujući za sada ta osobito zanimljiva i za našu kulturnu povijest važna pisma, pripominjem podjedno, da sam se pobrinuo, kako bi ta izvorna pisma došla u vlasništvo naše Akademije znanosti i umjetnosti kao dragocjen prilog iz života našega hrvatskoga naučenjaka I. Kukuljevića.

Korespondencija je tekla u njemačkom jeziku, a pisma slijede u točnim prepisima izvornika:

1. Juliju grofu Jankoviću:

Hochverehrter Herr Graf!

Da ich mich den ganzen Sommer hier auf meinem Gute in Zagorien aufhalte, ist mir wohl schwer die freundlichst verlangten Daten über die Familien Adamović, Saić, Malakoczy, Orehoczy und Kešković aufzusuchen, da ih darüber nur in meinen Schriften in Agram und in des dortigen Archiven Aufschlüsse finden könnte.

Über die Familie Adamović ist mir bekannt, das sie im J. 1724. neu geadelt wurde, dass sie in Kroatien und Slavonien bedeutende Güter besass und mit den Familien Knežević, Inkey, Serény, Forgach, Hellenbach und Mihajlović verwandt war. Die Familie Saić oder Szaic war in Kroatien bis zu Anfang dieses Jahrhunderts wohlbekannt. Sie stand auch mit meiner Familie in Verwandtschaft. Orehoczy, kroatisch Orehovečki genannt von Orehovica in Zagorien, haben im Lande eine schöne Rolle gespielt. Sie begleiteten hohe Stellen und zeichneten sich auch in den Türkenkriegen aus. Hatten Besitzungen im Warasdiner und Kreutzer Comit, unter andern Reka und Kalnik. Gušterovec, Lovrečina etc., in Agramer Comit Susedgrad etc.